

I. De regelgeving

- Vanaf het schooljaar 2021-2022 voert de school op basis van onderwijsdecreet XXX voor elke leerling in het gewoon onderwijs bij het begin van de leerplicht – dus bij elke kleuter van vijf jaar – een verplichte screening uit die nagaat wat het niveau van de leerling inzake de onderwijstaal is.
- De screening wordt afgenomen in de periode **van 10 oktober tot en met 30 november** met behulp van het **decretaal vastgelegd taalscreeningsinstrument KOaLa**. KOaLa is in opdracht van de overheid ontwikkeld door het Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven) en is voor scholen beschikbaar via het beveiligd platform 'Mijn Onderwijs', samen met een handleiding en instructiefilmpjes.
- Op basis van de resultaten van de taalscreening moeten leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen vanaf het schooljaar 2021-2022 een actief taalintegratietraject Nederlands volgen. Hieronder verstaan we een taalbad of een volwaardig alternatief.
- **Anderstalige nieuwkomers** moet je **niet** screenen. Zij krijgen sowieso een taalintegratietraject.
- Een taalscreening in het **eerste leerjaar** is met ingang van 1 september 2021 **niet meer verplicht**.

II. Het doel van KOaLa

- KOaLa is een **signaaltoets** om
 - tijdig te identificeren welke kleuters extra impulsen nodig hebben
 - en vervolgens op leerling-, klas- en/of schoolniveau kwaliteitsvolle maatregelen te nemen om deze kleuters de best mogelijke impulsen tot versnelde taalontwikkeling te geven.
- KOaLa kan dus niet gebruikt worden bij de overgang derde kleuterklas – eerste leerjaar, m.a.w. het resultaat van deze taalscreening is op zich geen toelatingsvoorwaarde voor het eerste leerjaar!
- Evenmin kan de taalscreening ertoe leiden dat een leerling op basis van de resultaten van de taalscreening naar het buitengewoon onderwijs doorverwezen wordt.

III. Het instrument KOaLA

- Net als bij het screeningsinstrument SALTO voor het eerste leerjaar is het de bedoeling dat van de 5-jarige kleuters de **luistervaardigheid Nederlands** wordt getoetst. Schriftelijke vaardigheden zijn uiteraard niet aan de orde en spreekvaardigheid toetsen is bijzonder tijdrovend en arbeidsintensief.

- Luistervaardigheid blijkt een zeer goede voorspeller voor schoolsucces in het eerste leerjaar en is ook vanuit praktisch oogpunt haalbaar.
- In lijn met de ontwikkelingsdoelen en andere referentiekaders voor taaldoelen in de kleuterklas staat de vaardigheid van kleuters centraal om
 - mondelinge instructies te begrijpen,
 - korte mondelinge informatieve mededelingen te begrijpen,
 - korte mondelinge narratieve boodschappen te begrijpen en
 - mondelinge vragen te begrijpen.

In deze 4 types boodschappen is schoolse woordenschat geïntegreerd die kan verwacht worden aan het einde van de derde kleuterklas en die kleuters best kennen om klaar te zijn voor het eerste leerjaar.

- Het instrument KOaLa bestaat uit een mix van:
 - doe-opdrachten op tablet of papier,
 - meerkeuzevragen op tablet of papier,
 - concrete doe-opdrachten.

- De procedure voor een vlotte afname staat omschreven in een heldere en gebruiksvriendelijke handleiding bij het screeningsinstrument.
- De taalscreening wordt jaarlijks afgenomen in de periode van 10 oktober tot en met 30 november. Deze tijds marge laat toe dat scholen de screening in deze weken kunnen inplannen wanneer dit hen het best uitkomt. Ook kunnen scholen zo rekening houden met de leeftijd van de kleuters. Zo kunnen kleuters geboren in het begin van het kalenderjaar eerder tegen 10 oktober gescreend worden, maar kan voor kleuters die later op het jaar geboren zijn de screening eerder tegen 30 november gebeuren.
- De afname gebeurt bij voorkeur door de klasleraar in samenwerking met de zorgcoördinator/zorgleerkracht en/of een leerkracht die de kinderen goed kent. Het is in geen geval aangewezen deze screening enkel te laten uitvoeren door de zorgleerkracht. Het is belangrijk dat de klasleraar een zicht heeft op het belang van de taalscreening, de inhoud van KOaLa, deze resultaten gaat analyseren en interpreteren en op basis van de resultaten effectief aan de slag gaat in de klas.
- De afname gebeurt zowel individueel als in kleine groepjes van maximum 5 kleuters.
- Organiseer de afname bij voorkeur in een vertrouwde omgeving, plaats de werktafels van de kleuters op voldoende afstand van elkaar.

IV. Bekijk de resultaten van de kleuters

- Bekijk onmiddellijk na de afname van KOaLa de resultaten van jouw kleuters, ga voor elke kleuter na in welke zone hij/zij scoort:

Groene zone	Boven cesuur A
• Doe zo verder! Deze kleuters kunnen met jouw basisaanpak voldoende evolutie doormaken op vlak van taalontwikkeling doorheen de derde kleuterklas.	
Oranje zone	Tussen cesuur A en B
• Wees alert! Deze kleuters hebben mogelijk extra ondersteuningsmaatregelen nodig om voldoende evolutie door te maken op vlak van taalontwikkeling in de derde kleuterklas.	
Rode zone	Onder cesuur B
• Wees zeer alert! Deze kleuters hebben waarschijnlijk intensieve extra ondersteuningsmaatregelen nodig om voldoende evolutie door te maken op vlak van taalontwikkeling in de derde kleuterklas.	

- Op basis van deze resultaten kan je vaststellen dat
 - de kleuter geen enkel probleem heeft voor Nederlands,
 - de kleuter voor één of meer onderdelen van het leergebied Nederlands extra impulsen en/of een taaltraject nodig heeft,
 - de kleuter voor bepaalde onderdelen zeer sterk scoort en extra uitdagende impulsen kan gebruiken.
- Voor kleuters die in de oranje en de rode zone scoren moet de school voorzien in een taaltraject dat aansluit bij de beginsituatie en de specifieke noden van de betrokken kleuter inzake de onderwijstaal. Het behoort tot de vrijheid van elke school om dit taaltraject in te vullen en te kiezen voor de meest geschikte maatregelen voor de kleuters.
- Het is eveneens van cruciaal belang om de resultaten van deze taalscreening te verbinden met de reeds beschikbare data zoals de dagelijkse observaties van de leraar, het kindvolgsysteem, belangrijke informatie uit de thuissituatie, ... Een minder resultaat bij KOaLa betekent niet onmiddellijk dat we de kleuter als 'taalzwak' mogen beschouwen. KOaLa is slechts een onderdeel van een brede beeldvorming van elke kleuter.

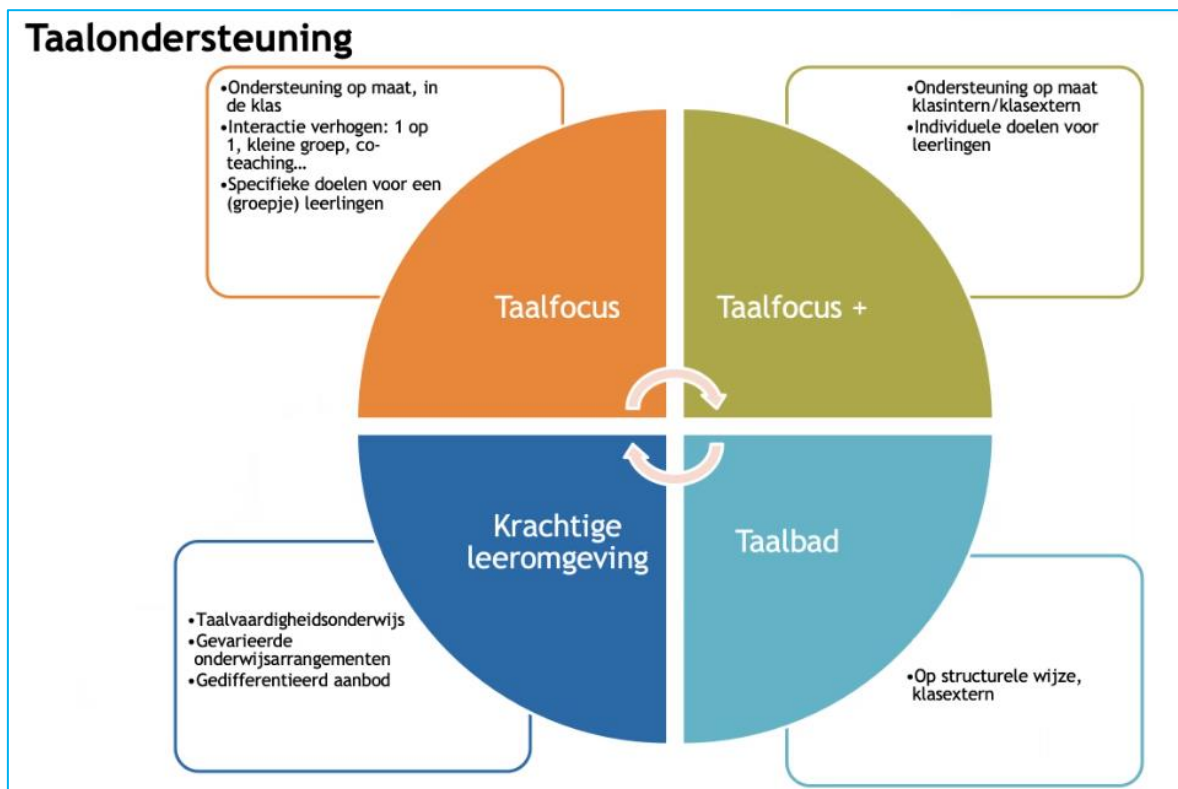
V. Aan de slag met de resultaten

- Als uit de screening blijkt dat een leerling nood heeft aan een aangepast taaltraject om het bij te werken voor bepaalde taalonderdelen of juist om het een extra uitdaging te bieden op taalvlak, dan moet de school dat aanbieden. De school beslist autonoom op welke wijze zij het taaltraject invult en welke maatregelen zij al dan niet inzet. Ouders mogen niet weigeren om hun kind een taaltraject te laten volgen.
- Als blijkt dat een leerling niet genoeg Nederlands kent om de lessen te kunnen volgen, kan de school een taalbad inrichten. De school beslist welke kinderen een taalbad moeten volgen en ouders kunnen dit niet weigeren.

- Met taalbad bedoelen we de voltijdse en intensieve onderwijsactiviteiten die tot doel hebben de leerling door onderdompeling in de onderwijstaal deze onderwijstaal te laten verwerven, dit in functie van een snelle integratie in de reguliere onderwijsactiviteiten. In het taalbad kunnen tijdens de onderdompeling in de onderwijstaal uiteraard ook de leerinhouden van andere leergebieden aan bod komen, maar de focus van het taalbad moet op de taalverwerving liggen.
- Een taalbad duurt maximaal 1 jaar. Het wordt zo kort mogelijk gehouden en heeft als doel dat de leerling zo snel mogelijk in de gewone klas terecht kan.
- Het taalbad kan georganiseerd worden in een andere school maar de leerling keert na het taalbad terug naar zijn oorspronkelijke school waar hij/zij voortaan verder de reguliere onderwijsactiviteiten volgt en verder de nodige taalondersteuning krijgt.

VI. Enkele concrete praktijktips voor taalondersteuning

- Onderstaand schema biedt een overzicht van verschillende mogelijkheden voor taalondersteuning:

- Tijdens een vrij recente lezing van professor Kris Van den Branden werden o.a. volgende methodieken als doelgericht omschreven:
 - Inzetten op **een actief-productieve interactiestijl** gekenmerkt door (Frijns, 2017; Black, 2014):
 - veel open vragen,
 - geïnteresseerd doorvragen,
 - rijk herformuleren van wat kinderen proberen te verwoorden,
 - taal gebruiken om te redeneren, verbanden te leggen,
 - het kind is volwaardige participant aan het gesprek en aan het klasgebeuren,
 - openheid voor de eigen taal van de kinderen.

- Dialogeren op basis van de **TALK-principes** (Hadley, Newman & Cock, 2020):
 - **T** : bouw echte, uitgebreide conversaties rond onderwerpen die kleuters interesseren en geef kleuters kansen om uitgebreid te spreken.
 - **A** : stel open vragen.
 - **L** : luister naar kleuters en bouw verder op hun inbreng (bijvoorbeeld door doorvragen, rijk herformuleren).
 - **K** : zorg ervoor dat ALLE kleuters kunnen participeren.

- Tips en tricks voor een **snelle woordenschatverwerving door anderstalige kleuters** door het gebruik van:
 - woorden die door de kleuteronderwijzer worden aangeboden in het kader van leuke activiteiten die de kleuter zinvol vindt,
 - woorden die binnen dergelijke activiteiten gekoppeld worden aan bewegingen, concrete voorwerpen en ervaringen, spelmomenten, ...
 - woorden die de kinderen spontaan gaan gebruiken omdat ze hun spel en verkenning van de wereld verrijken.

VII. Meer informatie nodig?

- De meest recente informatie hieromtrent kan je steeds vinden via
 - de omzendbrief 'Taalscreening, taalintegratietraject en taalbad in het gewoon basisonderwijs' ([BaO/2014/01](#)),
 - de PRO-pagina's op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen:
 - taalonderwijs Nederlands (materialen):
<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/taalonderwijs-nederlands>
 - het jonge kind:
<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/het-jonge-kind>
 - talenbeleid:
<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/talenbeleid>

- Contacteer gerust onze pedagogische begeleidingsdienst
 - wim.decock@vlp-scholennetwerk.be , schoolbegeleider PB VLP BaO
 - miranda.tobin@vlp-scholennetwerk.be , schoolbegeleider PB VLP BaO

VIII. Bronnen

- Departement Onderwijs Vlaanderen - Ministeriële omzendbrief 'Taalscreening, taalintegratietraject en taalbad in het gewoon basisonderwijs' ([BaO/2014/01](#))
- Departement Onderwijs Vlaanderen, 'Verplichte taalscreening in het gewoon basisonderwijs',
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/verplichte-taalscreening-in-het-gewoon-basisonderwijs>
- Katholiek Onderwijs Vlaanderen – PRO-pagina's 'het jonge kind', 'taalonderwijs Nederlands' en 'talenbeleid'
- Kris Van den Branden – Lezing 'Taalontwikkeling in het basisonderwijs' (24 april 2021)